

Саме ця глибина розуміння пояснює, чому в одних випадках релігійні спільноти мобілізуються до збройного опору, а в інших — до форм молитовного чи духовного ненасильницького спротиву. Відтак, у цьому сенсі, релігієзнавство та теологія виходять за межі академічного дискурсу, перетворюючись на інструмент прикладного значення в контексті національної безпеки.

Таким чином, розвідувальна аналітика, що не враховує релігійно-культурного контексту, не лише обмежена в точності, але й потенційно небезпечна для оперативного планування. Для підвищення ефективності діяльності сектору безпеки в таких регіонах, як Близький Схід, Північна Африка чи навіть частина Південної та Східної Європи, необхідною умовою стає залучення фахівців зі сходознавства, релігієзнавства та регіональних студій до аналітичних процесів.

*Труняков Олег,
відділ розвідки департаменту планування застосування
головного управління Національної гвардії України*

*Кузьменко Павло,
Київський інститут Національної гвардії України*

РОЗВИТОК ПІДРОЗДІЛІВ РОЗВІДКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

З початком повномасштабної агресії Російської Федерації проти України у 2022 році Національна гвардія України (НГУ) стала ключовим елементом системи національної безпеки. Підрозділи розвідки НГУ відіграли важливу роль у забезпеченні оперативної інформації для прийняття рішень, планування та проведення бойових операцій. Умови воєнного стану вимагали від розвідувальних підрозділів адаптації до нових викликів, впровадження сучасних технологій та тісної взаємодії з іншими складовими сектору безпеки і оборони МВС України.

Еволюція розвідувальних підрозділів НГУ.

Після відновлення діяльності Національної гвардії України у 2014 році, в умовах зростаючої загрози з боку Російської Федерації, розвідувальні підрозділи груп, здатних здійснювати розвідку у зоні проведення антитерористичної операції (АТО), проводили спостереження за противником, виявляли диверсійно-розвідувальні групи та передавати дані для бойових підрозділів. Почали формуватися з урахуванням досвіду бойових дій на сході України. Первинною метою було створення оперативно спроможних.

На цьому етапі спостерігалось формування базової організаційної структури, навчання особового складу за стандартами ЗСУ, а також активне запозичення досвіду у добровольчих батальйонів, які мали практичний досвід розвідки у зоні бойових дій.

Інституційне зміцнення та модернізація (2015–2021 рр.)

У подальші роки функціонування підрозділів розвідки НГУ набуло більшої системності. Було сформовано регулярні розвідувальні підрозділи у складі військових частин оперативного призначення, запроваджено навчальні курси з ведення бойової розвідки, використання засобів спостереження, зв'язку та маскування.

Одним із важливих кроків стало створення розвідувальних відділів на рівні бригад і полків. У цей період активно впроваджувалося використання безпілотників та тепловізорів, удосконалювався процес обміну розвідувальною інформацією між структурами сектору безпеки.

Зросла кількість міжвідомчих навчань, де підрозділи НГУ відпрацьовували взаємодію з підрозділами ЗСУ, СБУ, ДПСУ та іншими силовими відомствами.

Переломний етап – повномасштабне вторгнення 2022 року

24 лютого 2022 року стало точкою масштабної трансформації всієї системи розвідки в Україні, зокрема і в НГУ. Потреба у швидкому та точному зборі інформації зросла в десятки разів. Розвідувальні підрозділи отримали нові завдання:

- оперативна розвідка в зоні бойових дій;
- виявлення та передача координат для високоточних ударів;
- аеророзвідка з використанням БПЛА;
- радіоелектронна та технічна розвідка;
- контррозвідка в тилу та на звільнених територіях.

На базі окремих частин було сформовано мобільні групи аеророзвідки, що працювали у найгарячіших точках — Бахмут, Ізюм, Харків, Мелітополь, Запоріжжя тощо. Успіхи розвідувальних підрозділів Національної гвардії України стали запорукою ефективної роботи артилерії, координації дій на полі бою та знищення ворожих логістичних маршрутів.

Основні напрямки розвитку розвідувальних підрозділів Національної гвардії України

Сучасні виклики воєнного часу змушують структури безпеки не лише оперативно реагувати на загрози, а й системно модернізуватися. У цьому контексті розвідувальні підрозділи Національної гвардії України здійснюють свій розвиток у кількох стратегічних напрямках, які забезпечують зростання їх ефективності на полі бою.

Технічна модернізація

Одним з ключових пріоритетів є оснащення підрозділів сучасними технічними засобами, які відповідають вимогам сучасної війни. Серед основних напрямків:

Аеророзвідка з використанням БПЛА . Активно впроваджуються як комерційні (DJI, Autel), так і військові моделі (PD-2, Leleka-100), що дозволяють здійснювати точне спостереження за позиціями ворога.

Тепловізійні та нічні приціли – забезпечують ефективну розвідку в умовах недостатньої видимості.

Системи радіоелектронної розвідки – дають можливість виявляти засоби зв'язку, блокувати сигнали та ідентифікувати координати противника.

Захищені канали зв'язку – критично важливі для оперативної передачі розвідувальної інформації.

Професійна підготовка особового складу

Зростаюча роль висококваліфікованих кадрів у структурі розвідки зумовлює необхідність постійного навчання. Основні підходи:

Спеціалізовані навчальні курси, зокрема з топографії, тактичної медицини, виживання, розвідки у міських умовах.

Підвищення інструкторської спроможності — створення навчально-тренувальних центрів, у яких досвідчені бійці передають знання молодшим.

Міжнародна співпраця – проходження курсів та тренінгів за підтримки іноземних партнерів (США, Велика Британія, Польща, Литва).

Інтеграція в інформаційний простір сектору безпеки

Забезпечення ефективної координації дій між усіма силовими структурами є критичним для результативності розвідки. Напрямки:

Обмін інформацією з ГУР, СБУ, ЗСУ через єдині платформи обміну даними.

Взаємодія розвідувальних підрозділів Національної гвардії України з іншими структурами

У контексті повномасштабної війни, що триває в Україні з 2022 року, взаємодія силових і безпекових структур набуває стратегічного значення. Розвідувальні підрозділи Національної гвардії України (НГУ) виконують критично важливі завдання у загальній системі оборони, і їхня ефективність значною мірою залежить від рівня координації з іншими силовими відомствами.

Співпраця з Збройними Силами України (ЗСУ)

ЗСУ залишаються головною бойовою силою в протистоянні російській агресії. Взаємодія розвідки НГУ із ЗСУ охоплює такі аспекти:

Обмін розвідувальною інформацією про переміщення, склади, командні пункти та вогневі позиції противника.

Координація дій у спільних операціях , особливо при наступальних чи оборонних діях.

Використання результатів аеророзвідки Національної гвардії України для наведення артилерії та ударів БПЛА.

Спільні тренування, спрямовані на відпрацювання єдиних алгоритмів дій та покращення взаєморозуміння між підрозділами.

Взаємодія з Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України (ГУР МОУ)

ГУР МОУ координує стратегічну військову розвідку та є одним з ключових джерел розвідувальних даних для всіх сил оборони. У цьому контексті:

Розвідка НГУ отримує **оперативні зведення про ворога з глибокого тилу**, що доповнює тактичні дані з передової.

Здійснюється обмін аналітикою, в тому числі супутниковими знімками, даними радіоелектронної розвідки тощо.

У разі спеціальних операцій, підрозділи Національної гвардії України можуть **працювати під єдиним командуванням** з силами ГУР, виконуючи завдання швидкого реагування.

Співпраця з Службою безпеки України (СБУ)

СБУ забезпечує державну безпеку, протидіє шпигунству, диверсіям, внутрішнім загрозам. У взаємодії з Національною гвардією України:

Підрозділи розвідки Національної гвардії України надають СБУ **інформацію про підозрілих осіб, переміщення, незаконну діяльність у прифронтових або звільнених районах**.

Спільні контрдиверсійні заходи, виявлення агентурної мережі противника.

Взаємодія в рамках **операцій з деокупації територій** – очищення населених пунктів від ворожих елементів, мінування, виявлення закладок.

Участь розвідників Національної гвардії України в **аналітичних групах СБУ** для обробки перехоплених комунікацій або візуальних даних.

Технічне відставання

Попри активне постачання техніки від партнерів, у деяких випадках наявні засоби розвідки виявляються недостатньо ефективними:

частина БПЛА не витримує умов електронної боротьби з боку РФ;
потреба у високоточних системах нічного бачення, тепловізійної техніки та систем штучного інтелекту для автоматичного аналізу даних;
відсутність єдиних стандартів технічного оснащення між підрозділами.

Недостатня кількість підготовлених кадрів

З огляду на зростаючі обсяги завдань, кадрове забезпечення розвідки потребує посилення:

дефіцит аналітиків, операторів БПЛА, спеціалістів з кіберрозвідки;

вигорання особового складу через тривалу участь у бойових діях;
обмежена кількість навчальних центрів з сучасною матеріальною базою.

Високий рівень загроз із боку противника

Супротивник постійно вдосконалює свої засоби радіоелектронної боротьби, контррозвідки та інформаційно-психологічних операцій: активне глушіння сигналів GPS; спроби проникнення в цифрову інфраструктуру; інформаційне насичення дезінформацією для дезорієнтації розвідки.

Бюрократичні бар'єри

Іноді ефективність розвідувальних дій знижується через: надмірну зарегульованість процесів передачі інформації; повільну реакцію на запити від бойових підрозділів; відсутність гнучкості в адаптації до змін.

Перспективи розвитку

Інтеграція штучного інтелекту та аналітики

Застосування AI-технологій може значно підвищити швидкість та точність обробки розвідувальних даних: автоматичне розпізнавання об'єктів на відео з БПЛА; прогнозування ворожих дій на основі аналізу патернів; створення систем ситуаційної обізнаності в режимі реального часу.

Професійна освіта та підготовка

Необхідне формування системи безперервного навчання: створення окремих спеціальностей у вишах МВС та Міноборони з акцентом на розвідку; стажування в підрозділах країн-партнерів; цифрові платформи для самостійного навчання аналітиків, операторів дронів, фахівців з EW.

Удосконалення організаційної структури

Потрібне спрощення та гнучкість у ланцюгу прийняття рішень: запровадження мобільних груп швидкого реагування; децентралізація аналізу даних – передача повноважень на рівень тактичних підрозділів; удосконалення вертикалі управління розвідкою в межах Національної гвардії України.

Розширення міжнародної підтримки

Інституціоналізація співпраці з НАТО та партнерами: участь у спільних операціях і навчаннях; залучення міжнародних інструкторів до вишколу українських підрозділів; обмін розвідувальними даними в межах стратегічних альянсів.

Висновки

Розвідувальні підрозділи Національної гвардії України за період воєнного стану продемонстрували високу ефективність та здатність до адаптації в умовах сучасних викликів. Завдяки технічному переоснащенню, підвищенню рівня підготовки особового складу та

тісній взаємодії з іншими структурами, вони стали важливим елементом системи національної безпеки. Подальший розвиток розвідувальних підрозділів Національної гвардії України є запорукою ефективної протидії зовнішнім загрозам та забезпечення суверенітету України.